

Интро

Стомандобивен комбинат Кремиковци е уникален комплекс на територията на България и дори на световно ниво. Заводът е построен през 50-те години, по време на комунистическия режим, върху рудно находище, като съдържанието е сравнително ниско за комбинат от подобен мащаб. Това обаче не е от толкова голямо значение - основната цел на проекта е да създаде така наречената "работна класа" в България. Заводът е давал работа на около 50 000 души. Нужната инфраструктура за новопристигналите работници е построена в близост до комбината и така се създават кварталите Металург (днес Левски), Бухово, Дружба, по този начин строежа оказва голямо влияние на градоустройствения план на столицата. Заводът включва на територията си най-големите сгради в държавата - като само едно хале има дължина от над 1 км. Комбинат от подобен род, построен за пълен производствен цикъл, е рядък пример от комунистическото индустриално строителство, затова и е трудно да се намерят подобни световни примери.

Всичките тези характеристики - голямото влияние върху българската икономика, уникалните архитектурни примери, запазената инфраструктура, близостта до планината и на практика неограниченият потенциал за развитие, са причината комбинат "Кремиковци" да е част от индустриалното архитектурно наследство на страната и като такова заслужава необходимото внимание.

Какво се случва в момента?

След приватизацията през 1999 година, структурата на завода претърпява промени. Поради начина на управление, големите дългове към държавата, предприятието фалира през 2009 година. Иронично е че новите собственици претопяват част от сградите в собствените му пещи. Това е трагичното в цялата история - един път унищожени сградите губят значението си за архитектурното наследство. Доменните пещи, които са от първите разрушени постройки, обикновено се превръщат в атракция в други ревитализирани заводи по света.

Идея и действие

Различни администрации, различни инвестори имат своите планове за развитието на зоната. Плановете не са конкретни и в публикуваните предложения липсват основни линии на цялостно планиране. Опитаме се да формулираме тези насоки;

- запазване на възможно най-голяма част от съществуващите сгради
- включване на околните населени места и цялата зона в проектирането
- мултидисциплинарен екип - архитекти, урбанисти, инженери, социолози, икономисти и т.н.
- адекватен отговор на състоянието на зоната в момента

Решихме да повдигнем дискусия по темата и да тестваме тези линии в работилница в рамките на Sofia Architecture Week 2012. Резултати от нея може да видите на 24.11 в зала 6 на НДК от 18:30. Повече за работилницата в следващите постове.